

**ЦЕНТЪР ЗА
ПРИБЪЩАВАЩО
ОБРАЗОВАНИЕ**

Всяко дете *има право*
да бъде прието и ценено.

Всяко дете *трябва* да бъде
прието и ценено.

Всяко дете *може* да бъде
прието и ценено.

Сега.

Ние работим за това.

КОИ СМЕ НИЕ?

Център за приобщаващо образование (ЦПО) е неправителствена организация, която работи за утвърждаване на приобщаващата училищна среда като стандарт за качество в образованието. Подкрепяме училищата да се развиват като общности със споделени ценности и визия така, че децата да бъдат насърчавани да разгърнат способностите си и да превъзмогват трудностите, учителите да се чувстват подкрепени и уверени, че са ефективни и че могат да се справят с предизвикателствата, и родителите да поемат своята отговорност в партньорство с училището.

МИСИЯ

Ние вярваме, че всяко дете трябва да бъде приобщено и ценено. *Център за приобщаващо образование* работи за социално приобщаване и качествено образование за всички деца.

ЦЕЛИ

- Да подкрепим професионалистите в сферата на образованието при работата им с ученици с разнообразни образователни възможности и потребности, така че да се чувстват уверени да обучават и подкрепят децата ефективно и да създадат приобщаваща за всички училищна среда.
- Да повишим осъзнатостта и капацитета на образователните и социалните институции за осигуряване и спазване на стандарти за детска закрила и детско участие.
- Да повишим осведомеността и чувствителността на вземащите решения на национално и местно ниво по отношение на философията и проблемите, свързани с приобщаващото образование и детската закрила.
- Да привлечем интереса и подкрепата на гражданите на България, донорски организации и бизнес компании към каузи, свързани с качествено образование, безопасността на децата и детско участие.

Изпратихме 2016 така, както я и посрещнахме – работно и задружно. Толкова много неща се случиха в Центъра за последните 12 месеца, 52 седмици, 365 дни, 8 760 часа и, изобщо, за последните 525 600 минути, толкова много научихме, че е трудно да се направи равностойка. Наистина, каквото времето ни взима, ни връща в сила и мъдрост. Научихме се, че няма смисъл от скромни мечти – колкото по-големи са мечтите и мащабни целите ни, толкова по-голяма е енергията, която създаваме и привличаме за осъществяването им. Разбира се, винаги има скептици и винаги има съмнения, но ко-

гато издържахме и продължихме напред, видяхме нещата да се случват. Ура. Научихме се също да разширяваме вътрешното си съзнание и да се смеем, когато не изглежда много смешно. Как се разширява вътрешното съзнание ли? Трудно. Има много начини, но всички те водят до осъзнаване на радостта да си полезен. Някога наричат служене. Онова удовлетворяващо чувство, когато “пее сърцето и моли душата”, което настъпва, когато си помогнал след като са ти поискали помощ. Онази радост, която слага усмивки на лицата на всички, които срещаш.

И не, не бяха изминалите 3 153 6000 секунди успех. Имаше и неуспехи. Имаше и провали – факт, провалихме се по някои пътища. Но се изкатерихме обратно, почти всички от нас. И ето ни пак – вървим по нелекия път на приобщаването, пак в свръзка и с поглед напред. Не мога да кажа кое помага да станеш и да се изправиш, може би именно тази по-висша от нас нужда да бъдеш полезен за някого, за групи хора и деца, да оставиш нещо след себе си, да направиш някого щастлив, дори и да не можеш да направиш себе си точно сега.

Така или иначе, както Т.С. Елиът е казал, „думите от миналата година принадлежат на езика на миналата година, а думите на следващата година очакват друг глас.“

Желая ви да сте винаги в мир и съгласие със сърцето си и непримирими към страховете си.

Ива Бонева,
Изпълнителен директор, Център за приобщаващо образование

През 2016 г. Център за приобщаващо образование работи с:

1624 директори на училища,
учители и специалисти

1400 родители

769 деца

ПРЕЗ 2016

КОНФЕРЕНЦИЯ ПРИОБЩАВАЩО ОБРАЗОВАНИЕ 2016

ДНИ НА ПРИОБЩАВАНЕТО 2016

ПРОГРАМА „С ПОГЛЕД В БЪДЕЩЕТО – УЧИЛИЩЕТО ИМА СМИСЪЛ“

НАЦИОНАЛНО ПРЕДСТАВИТЕЛНО ПРОУЧВАНЕ НА НАГЛАСИТЕ НА УЧЕНИЦИТЕ В 6-ТИ КЛАС

КРЪГЛА МАСА „ПРИБОЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ: МЕЖДУ УЧИЛИЩЕТО И УНИВЕРСИТЕТА“

ИЗСЛЕДВАНЕ „РОЛЯТА НА ОБЩИНИТЕ В ПОДКРЕПАТА НА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ ЗА ДЕЦА С УВРЕЖДАНИЯ“

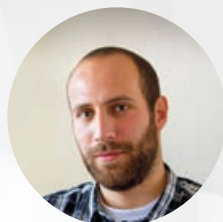
ПРИБСНТИ.СЕ ДОСТИГНА ДО НАД 130 000 ПОТРЕБИТЕЛИ

priobshti.se

НАШИЯТ ЕКИП

Ива Бонева
Изпълнителен директор

Димитър Лазаров
Ръководител стратегии,
политики и програми

Лилия Кръстева-Пеева
Ръководител проучвания и
анализи, Мониторинг и оценка

Лилия Василева
Ръководител проект

Латинка Дучева
Мениджър комуникации

Стефан Йорданов
Детска закрила и участие

Стела Петрова
Главен счетоводител

Маргарита Аспарухова
Специалист образователни
методологии и развитие

Виктория Троянова
Специалист образователни
методологии и развитие,
Психолог

Стефка Чинчева
Специалист обучение и
развитие, Психолог

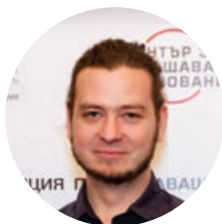
Елица Игнатова
Координатор програмна
подкрепа

Десислава Колева-Станисловски
Специалист обучение и развитие

Бияна Попова
Финансов и административен
мениджър

Стефан Стефанов
Ръководител проект

Здрава Стоева
Експерт образователни политики и
публични партньорства

Деница Давидкова
Изграждане и развитие на
общности, Училищна медиация

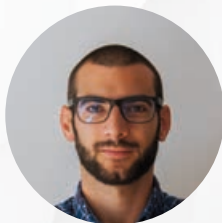
Цветан Кадиев
Ръководител проект

Димитър Петров
Специалист мониторинг и
оценка

Антония Смокова-Токич
Ръководител обучения

Добрин Георгиев
Координатор
административни процеси

Елисавета Тараkdжи
Специалист обучение и
развитие

ЕДНО УЧИЛИЩЕ ЗА ВСИЧКИ

*Едно училище за всички е нашата най-мощна и всеобхватна кауза, нашето *raison d'être*. Крайната ни цел е широко въвеждане и прилагане на принципите на приобщаващото образование.*

Застъпничество – Наредба за приобщаващо образование

След Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО) взехме дейно участие и в работната група, която изготви предложения за *Наредбата за приобщаващо образование*. *Наредбата* като подзаконов акт се основава на концепцията на *Закона за предучилищното и училищното образование* и на самия *ЗПУО*, като не променя или разширява действието му. Съдействахме да бъдат описани принципите на приобщаващото образование в частите превенция на затрудненията в ученето като част от общата подкрепа в училището, оценката на образователните потребности и допълнителната подкрепа в училището.

Предложенията ни се базират на опита ни в училищата, работещите практики в тях и доброто познаване на трудностите при работата на учителите с деца със специални образователни потребности до момента на влизане на *ЗПУО* – от оценката на потребностите до осигуряване на ресурсната подкрепа. Не всички бяха приети, но не губим надежда. Вярваме, че предстои *Министерство на образованието и науката* и *Регионалните управления на образованието* да осигурят консултации и образователно-информационна кампания за директорите и учителите, както и конкретна информация за начините на финансиране. Това е важно, когато се въвежда толкова нов тип практика и политика в училището.

Програма „Едно училище за всички“

Програма „Едно училище за всички“ създава и въвежда първия български **Модел за организиране на училищните процеси за изграждане на приобщаваща училищна среда**. Осъществява се в две фази в периода 2014 г. – 2019 г. с подкрепата на Фондация „Америка за България“.

Програма

„Едно училище
за всички“

Фаза I

Защо модел за промяна на училищната среда?

Във всяко училище или класна стая има деца, които се нуждаят от подкрепа – временна, за по-дълъг период или постоянна, за да могат успешно да развият академичните си постижения, когнитивните, социални и емоционални умения. Приобщаването в образованието е повече от нови методи за работа с конкретна група учаци или наличие на специалисти. Промяната на нагласите и вътрешната мотивация на училищната общност правят пълноценното приобщаване на многообразието от деца в различните сфери на училищния живот възможно. Затова десетгодишната ни работа с училища-партньори в страната ни доведе до разработване на системен, общоучилищен подход, който помага на общообразователното училище да организира своите ресурси и организационно-управленски процеси така, че училището да стане приобщаващо.

Резултат от интензивната ни работа на терен с пет училища-партньори през първата фаза на Програмата (2014 – 2016) е първият български **Модел за организиране на училищните процеси за изграждане на приобщаваща училищна среда**.

Моделът помага да се идентифицира и организира нужната подкрепа на училището като едно цяло. Всички членове на училищната общност – деца, учители, директори, специалисти и родители трябва да бъдат подкрепени и мотивирани да положат целенасочени усилия.

Моделът предлага системен подход за промяна на училището, който се координира на училищно ниво от специално създаден за целта екип, състоящ се от директор и учители. Той е приложим във всяко училище, което е отворено за принципите и философията на приобщаващото образование и е мотивирано да работи за прилагането им. Моделът работи отвътре-навън, използва наличните ресурси на училището и го стимулира да търси допълнителни такива, изисква координирано систематично участие на всички заинтересовани страни от училищната общност в четири основни области: (1) Училищно управление, (2) Педагогически практики, (3) Детска закрила и (4) Партньорство с родителите, които да бъдат развити според принципите на приобщаващото образование.

За приобщаваща училищна среда можем да говорим само когато всяко дете се чувства в безопасност, добре дошло и подкрепено в училище, с възможности да развива и изявява себе си, всеки учител да се чувства подкрепен, защото само подкрепеният учител може да бъде уверен, мотивиран и подкрепящ, всеки родител се чувства добре дошъл и познава възможностите за участие си в училищния живот.

Изследванията показват, че промяната на нагласите към ученици с разно-

образни образователни потребности е в основата на успешното изграждане на приобщаваща училищна среда. В основата на този процес стои разбирането на учителите за тяхната роля и отговорност за обучението на тези ученици, както и за целите на приобщаването им в класната стая.

Резултат от работата ни с учителите от пилотните училища е драстичната промяна на разбирането на учителите за собствената им роля в процеса на приобщаване. Повече от половината смятат, че те са водещи в приобщаването, което е с 20% повече в сравнение с началото на работа по *Програмата*. С 30% се увеличават учителите, които смятат, че не всяко дете, което има трудности в ученето се нуждае от ресурсна подкрепа. Прогресивно се увеличава приемането на учениците с различен вид затруднения – академични, социални, поведенчески.

Основни акценти от Фаза 1

218 учители и директори от пилотните училища са участвали в обучението за работа с **Инструмента за самооценка и анализ** и по отделни приоритети от четирите области на въздействие на **Модела**.

40 работни срещи на училищните екипи са проведени с обучаващи и ментори от **Център за приобщаващо образование**.

Втора фаза на *Програмата* (2016-2019) се фокусира върху прилагане и усъвършенстване на *Модела* заедно с десет нови училища-партньори, и с подкрепата на пилотните.

Продължава сътрудничеството с *Вашингтонския* и *Софийския университет*, които подкрепят работата ни по *Модела* със създаване, въвеждане и прилагане на съвременни методи и практики, инструменти и материали в помощ на учителите и училищните екипи.

Кръгла маса „Приобщаващото образование: между училището и университета“

През октомври поканихме на едно място представители на всички университети в страната с преподаване на педагогически специалности. Опитавме се да създадем платформа за диалог и дискусия – как подготовката на студентите за работа с ученици да бъде развита според принципите на приобщаващото образование. Успяхме. *Кръглата маса* е част от серия работни срещи в рамките на *програма „Едно училище за всички“*. Целта е да изградим обща посока за развитие на подготовката по приобщаващо образование за бъдещите учители

след като приобщаващото образование стана част от правото на образование в новия ЗПУО.

Заедно с представители на *Министерство на образованието и науката*, академичните среди от цялата страна и неправителствени организации обсъдихме *Наредбата за приобщаващо образование* и *Държавния образователен стандарт*, статута и подготовката на педагогическите кадри. Представихме *Модела за организиране на училищните процеси за изграждане на приобщаваща училищна среда*, разработен от организацията заедно с училищата-партньори.

Беше интересно,
оживено и ще
продължи през
2017.

Национална кампания „Дни на приобщаването“ 2016

Националната кампания „Дни на приобщаването“ 2016 беше важна стъпка за повишаване на обществената чувствителност към принципите на приобщаващото училище. От април до юни организирахме конкурси, които да насърчат учителите да споделят приобщаващи педагогически практики, а децата да мислят за приобщаването. Резултатът – 80 учителски практики, 250 рисунки и 100 есета. Учителските практики бяха толкова вдъхновяващи, че ги издадохме в сборник. Партньори в осигуряването на наградите бяха *Funtopia*, *Boulderland*, Книжарници *Ciela*, *Уча.се*, списание „Бърборино“ и Театър „София“.

И още от кампанията – откриващо събитие за журналисти, пет училищни празника, голям „Празник на приобщаващото образование“ в София с изложба с рисунките и цитатите от есета на участниците, 200 деца и родители, които участваха в приобщаващи работилници и се забавляваха с *Джаз за деца на Венци Благоев*.

По време на закриващото събитие на кампанията, което отбеляза и края на първата фаза на Програмата, представихме постигнатите резултати и документалния филм на режисьора *Ирена Даскалова* – „Едно училище за всички“. Чрез две лични детски истории филмът проследява работата на Центъра с училищата-партньори и представя промяната на нагласите като резултата от работата по *Модела*.

Издадохме и книжката за родители „Разговори за приобщаващото образование“, която може да бъде свалена от сайта на Центъра: cie.bg в раздел „Ресурси“.

Конференция приобщаващо образование 2016:

Приобщаващото образование през опита на учителите и директорите

Годишната международна конференция на **Център за приобщаващо образование** обедини българския и международен опит в една обща дискусия как приобщаващото образование се случва на практика.

В условията на новата законодателна рамка, която задава изискванията за организация на приобщаващ учебен процес, избрахме фокусът да е върху ученето на възрастните – на учителите и директорите, които са в центъра на реализирането на тези промени. Промяната на административната уредба не е достатъчна, за да се промени практиката. Необходимо е да се направи равностметка какво от ежедневната работа трябва да бъде различно, как участниците в учебния процес да продължат да учат – едни от други, едни с други, сами, по своя инициатива – учене за приобщаване, учене за самоусъвършенстване, учене за работа заедно, учене как всеки ден да се подобряват преподаването и средата в училище.

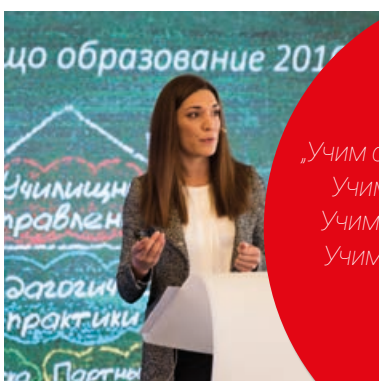
Представителите от *Европейската агенция за специални потребности и приобщаващо образование* г-н *Кор Майер* и г-жа *Антула Кефалину* представиха процеса на приобщаване в Европа. *Жоао Диас*, директор „Рехабилитационни услуги“ в португалската организация *ARCIL* постави акцент върху добри практики за сътрудничество в класната стая между специалисти и общообразователни учители. *Ерин Макрайт*, образователен специалист в изграждането на стратегии за професионално развитие на учители и педагог с дългогодишен международен опит в работата с деца в риск, говори за личното и професионално развитие на учителите, което е ръководено от тях самите.

Темата събра над 350 учители, директори и специалисти, работещи с деца и бе подкрепена от фондация „Америка за България“ и УНИЦЕФ България.

„Процесът на приобщаване не е и не може да бъде самотно усилие на отделни учители или директори, а по същество е кауза, политика и практика на цялото училище. Необходими са по-широко разбирание за това какво прави едно училище наистина приобщаващо – всяко дете, не само децата със специални образователни потребности, но и всеки професионалист и родител да се чувстват добре, приети и ценени в общност, която разбира и уважава различието. Приобщаващото образование изисква системен подход.“

каза *Ива Бонева*, изпълнителен директор на *Център за приобщаващо образование* в своето представяне.

*„Учим се да говорим, като говорим.
Учим се да четем, като четем.
Учим се да пишем, като пишем.
Учим се да приобщаваме, като
приобщаваме.“*

Бъчч, 1999

„С поглед в бъдещето – училището има смисъл“

От началото на 2016 програма „С поглед в бъдещето – училището има смисъл“ започна работа с две училища-партньори – СУ „Христо Смирненски“ в гр. Брезово и СУ „Георги Бенковски“ в гр. Тетевен. Програмата се осъществява с финансовата подкрепа на Фондация „Велукс“, Дания и има за цел да разработи методология и инструмент за задържане на децата в училище чрез повишаване на мотивацията им за учене и

придаване на практическа стойност на наученото в час. Програмата е четири-годишна и ще работи с два поредни випуска шесто-класници.

Какво представлява програмата за децата?

Първият срок всички ученици се запознават с различни професии. Вторият срок се разделят по групи и започват фокусирано да

работят с един представител на дадена професия. Посещенията при професионалиста се провеждат заедно с учител, който преподава предмет от съответната научна област. Работата на учителя е да свърже практическите занимания с учебния материал.

Какво се случи през тази година?

Намерихме две мотивирани училища с прекрасни учители, две подкрепящи общини и 23 отдадени професионалисти от местната общност (предприемачи и представители на общинските институции), готови да отделят време и подкрепа за 110 деца.

Проведохме редица индивидуални интервюта с учениците, за да чуем техните мечти и стремежи. Събрахме мненията и предложенията за предстоящата ни работа на учителите и родителите. В рамките на две двудневни „работилници“, съвместно с учителите и предприемачите от двата града, разработихме модел на дейностите и заниманията за децата, така че да бъдат интригуващи и полезни и успешно приложими. Това много ни сплоти и стана очевидно, че съвместната ни работа през идните години ще носи и успех, и радост за всички. Информирахме жители на Брезово и Тетевен за предстоящата работа на специално организирани събития. А още преди Коледната ваканция, шестокласниците направиха общо 51 посещения и се запознаха с 13 различни професии от техните общини.

През 2017 г. задълбочаваме работата с децата. След като всеки ученик избере професията, която предпочита, по време на втория учебен срок ще посещава само съответния професионалист. С помощта на учителите децата ще разрешават конкретни задачи от учебния материал, които практически са свързани с избраната от тях професия.

Защо включваме всички деца?

Защото многото програми и проекти за деца със затруднения нямат само положителен ефект. Учениците разбират, че допълнителните занятия само за тях ги стигматизират като изоставачи и отказват да ги посещават или ги посещават с нежелание. Всички деца имат нужда да бъдат мотивирани, да срещнат нов значим друг в живота си, да се огледат и да осмислят плановете си.

Защо включваме местната общност?

В сферата на образованието приобщаването включва изграждането на връзки между училищата и заобикалящите ги общности. Много професионалисти са готови да инвестират в мотивацията на децата да продължат образованието си и да подпомогнат изграждането на една жизнена и активна местна общност.

Работи ли?

Да, защото учителите имат възможност да покажат на децата как знанията могат да им влязат в употреба.

Да, защото децата разполагат с всички необходими условия, за да се случи ученето – информация (работят с учител и ментор), действие (имат конкретни работни задачи), мотивация (сами са избрали сферата си на интерес), емоция (децата се вълнуват от резултата от своя труд). Децата имат възможност да изпробват това, което учат на практика. Тогава те разбират каква е тяхната страст, какво искат да правят, в какво са добри и започват да правят планове за бъдещето. Така извеждаме децата от пасивна в активна позиция по отношение на знанието и те поемат отговорност за собственото си образование и бъдеще.

През март 2016 г. експерти от **Центъра** бяха на работно посещение на неправителствената организация **Career Trek**, която помага на деца в провинция Манитоба, Канада, да открият значимата връзка между образованието и професионалното развитие. Бяха обменени добри практики и опит по отношение на организацията на работа и справяне с отпадането на деца в риск от училище.

Като част от дейностите по програмата, през 2016 г. екипът на **Център за приобщаващо образование** организира първото в България национално представително проучване на нагласите на ученици в шести клас.

Национално представително проучване за нагласите на ученици в шести клас

Непосредствено преди началото на учебната година, в литературен клуб „Перото“, представихме резултатите от това първо по рода си и важно национално представително проучване

на нагласите на ученици в шести клас. Гостуваха ни представители на Министерство на образованието и науката, неправителствени организации, университети, училища и бизнеса, давахме интервюта и анализирахме данни заедно със социолога Живко Георгиев.

ЦЕНТЪР ЗА ПРИОБЩАВАЩО ОБРАЗОВАНИЕ **THE VELUX FOUNDATIONS**
VILUM FONDEN × VELUX FONDEN

Рискови фактори на средата

- ✓ Около 3.5% със СОП
- ✓ 9% не са ходили на детска градина
- ✓ 10% не живеят с родителите си (в т.ч. на 3% родителите са в чужбина)
- ✓ 12% ежедневно пътуват до друго селище
- ✓ 12% нямат приятели на същата възраст там, където живеят
- ✓ На 14% се случва да работят (26% от ромчетата)
- ✓ 18% имат трудности с българския (ежедневният език в средата им е друг)
- ✓ Поне 23% са от крайно бедни домакинства
- Като цяло при 1/4 от изследваните деца (26%) са налице 3 и повече от тези рискови фактори

G consulting

Изследване „Ролята на общините в подкрепата на образованието за деца с увреждания“

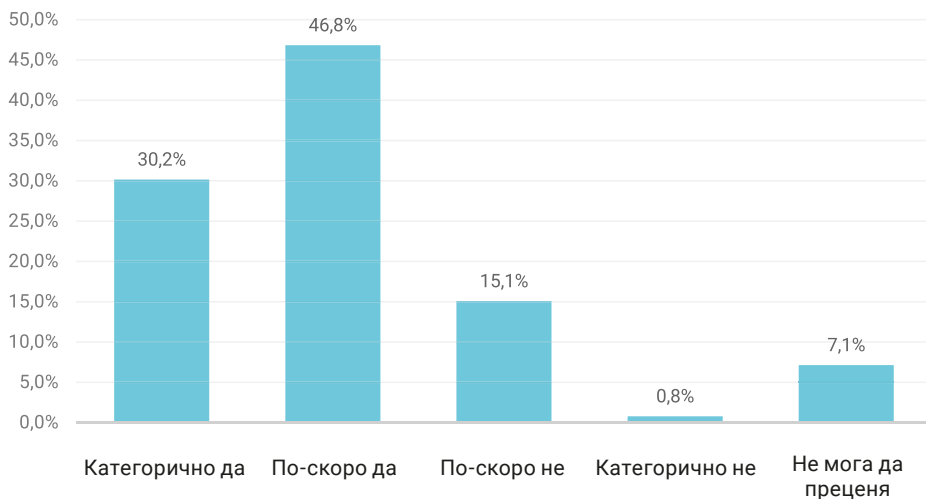
Съвместно със социологическа агенция **Глобал метрикс** проведохме изследване „Ролята на общините в подкрепата на образованието за деца с увреждания“ (изследването е проведено в рамките на проект „Правото на образование в приобщаваща среда“ с подкрепата на Фондация **Отворено общество**, Швейцария.) В периода юни-октомври 2016 г. качествено проучихме мнението на представители,

ангажирани в сферата на образованието и социалните дейности на 12 общински администрации, директори на училища и социални услуги, експерти от **Регионалните инспекторати на образованието** и представители на неправителствени организации и направихме количествено проучване сред местната власт във всички общини в страната, в което се включиха представители на 148 общини.

Основни изводи бяха представени през ноември на кръгла маса на тема „Ролята на общините в подкрепата на приобщаващото образование за деца с увреждания“. Целяхме да инициираме началото на дискусия за това доколко общинската власт е подготвена да осигурява различните видове подкрепа за личностно развитие, които новият образователен Закон предвижда. Събитието събра над 40 представители на **МОН, общини, областни администрации, регионални управления на образованието и Синдиката на българските учители.**

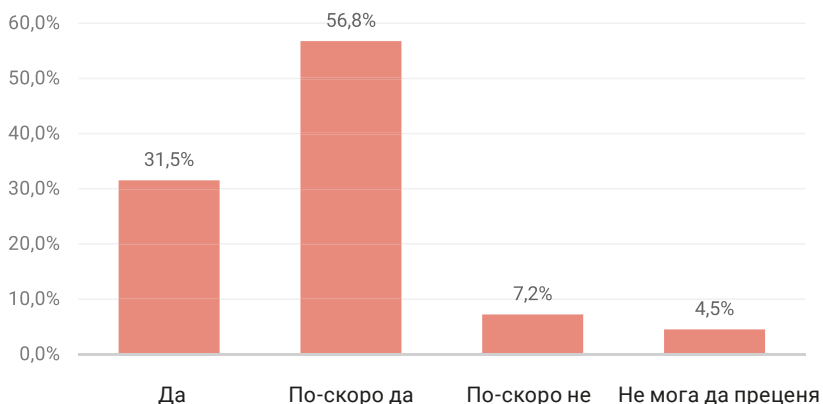

Трябва ли общините да имат по-големи правомощия за определяне на образователните политики на местно ниво?

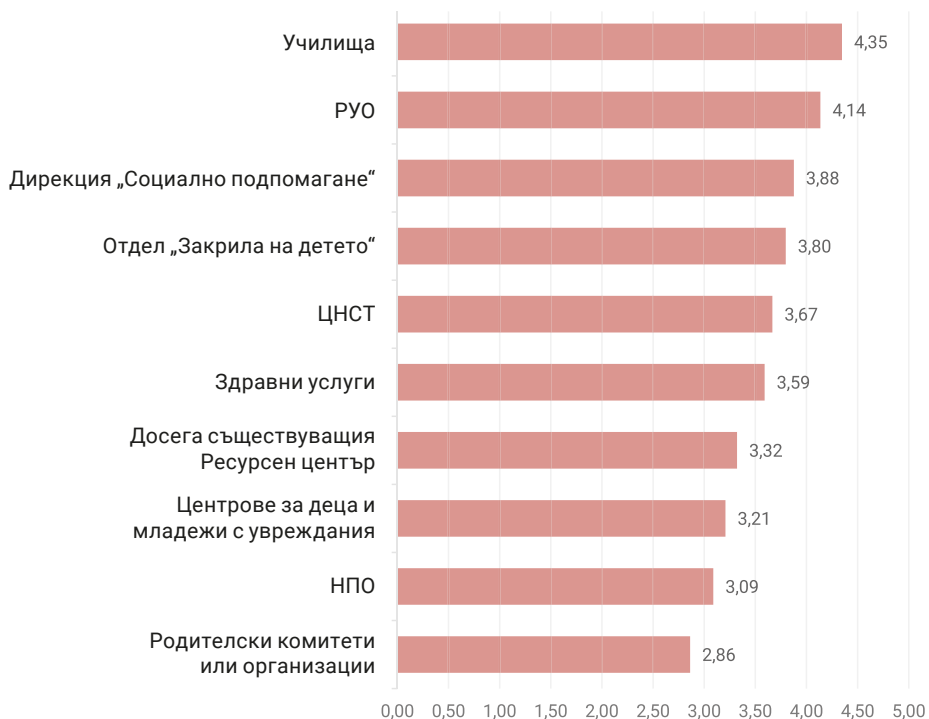
Успява ли общината да създаде благоприятна среда за образователно приобщаване на деца със СОП?

(само общините, участвали в анкетата)

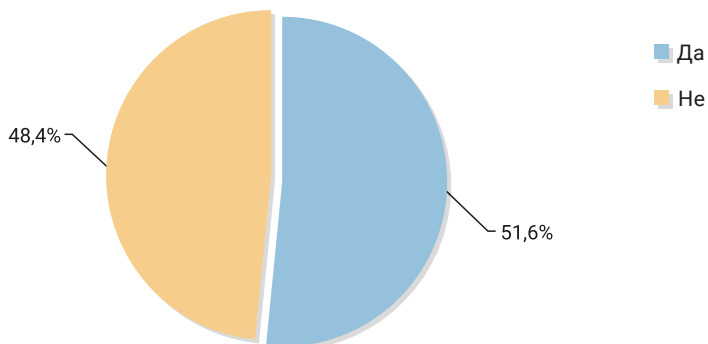

Оценки за координацията между общините и останалите институции на местно ниво

(средни оценки по скала от 1 до 5, където 1 е много слаба, а 5 – много добра)

Наличие на програми на местно ниво, в които са засегнати въпросите за приобщаване на деца със СОП в общообразователно училище (само общините, участвали в анкетата)

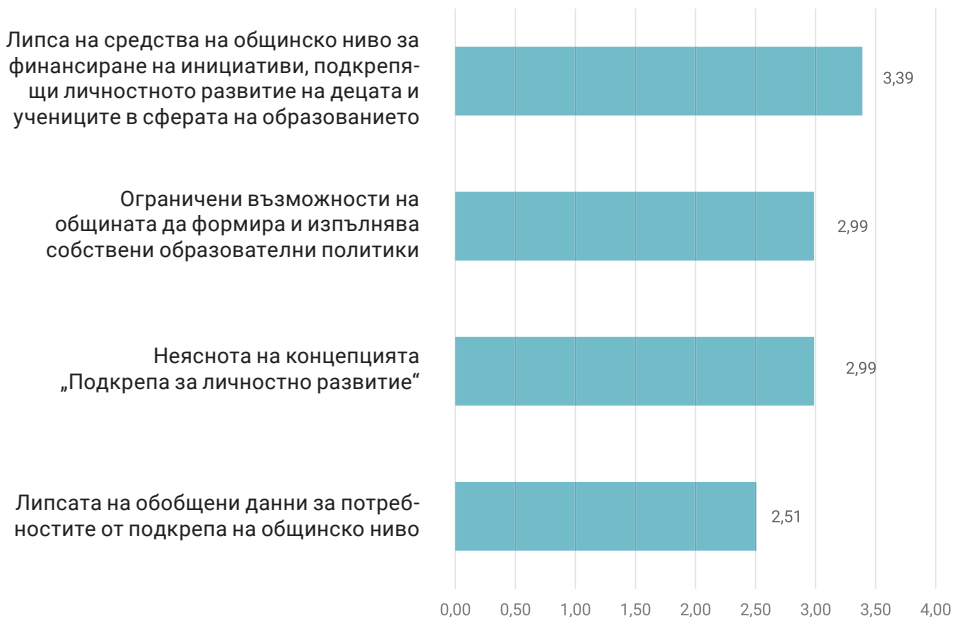
Прави ли общината оценка на нуждите от образователни услуги за деца със СОП на местно ниво?

(само общините, участвали в анкетата)

Кои ще са най-сериозните предизвикателства при изготвянето на общинска стратегия за подкрепа на личностното развитие?

(средна стойност по скала от 1 до 5)

Професионална общност за приобщаващо образование

Осъществихме една мечта на Центъра. По естествен начин около нашия екип се оформя все по-голяма група от съмишленици, които вярват в смисъла и силата на приобщаващото образование. През 2015, по време на нашето национално представително проучване сред учителите, научихме, че близо 70% биха се включили в нова професионална общност. Ето така създадохме *Професионална общност за приобщаващо образование*.

Общността е неформално обединение на хора с общи интереси и споделени ценности. *Център за приобщаващо образование* е неин координатор и фасилитатор на решенията и инициативите, които идват от самите членове. Всички въпроси, свързани с посоката на развитие на *Общността*, се обсъждат и решават от членовете ѝ, като се спазват

принципите на приобщаващото образование, описани в *Манифеста на Общността* (на съседната страница).

Общността се управлява от *Общо събрание*, което е върховен орган, избира *Председател*, одобрява всички документи на *Общността*, взема общи решения по ключови дейности (позиции, становища, прием на нови членове); *Председател*, който се избира на ротационен принцип, предлага решения по ключови дейности, свиква и води срещи на *Общността*; *координационна група*, която организира оперативната дейност и комуникацията на *Общността*, подпомага *Председателя*.

Членството в *Общността* е самоинициатива на всеки член и той участва в свое лично качество, а не като представител на институция или организация. Нови членове се приемат по препоръка на настоящи след изслушване на мотивите за участие и гласуване на *Общото събрание*. Ако искате да се включите в *Общността*, можете да се обърнете към всеки настоящ член, към *Председателя* или към *координатора на Общността*.

За неин първи *Председател* беше избрана г-жа *Даниела Николова*, директор на ОУ „Св. св. Кирил и Методий“, Ботевград.

Повече информация на: www.cie.bg

Професионална общност за приобщаващо образование

Манифест

Обединени от своето разбиране, че приобщаващото образование е процес, основан на уважението и приемането на другия, създаваме *Професионална общност за приобщаващо образование*.

Всяко дете е различно. Всяко дете има нужда от подкрепа и именно тя му гарантира качествено образование. Приобщаването означава присъствие, участие и напредък на всички деца в училище и усещането им за принадлежност.

Приобщаващото образование е процес на развитие на училището в резултат от усилията на всеки член на училищния екип. То се основава изцяло на училищните ресурси и потенциал. Това е възможно, когато всички участници в училищната среда взаимно се подкрепят. Един учител може да бъде приобщаващ, когато е подкрепен в учебния процес и подпомогнат в работата му в класната стая.

Приобщаващото образование намалява социалното неравенство, като се бори със социалното изключване по расов, социален, етнически, полов и здравен признак.

Приобщаващото образование подкрепя емоционалното израстване на детето като взема под внимание не само придобиването на академични знания, а цялостното преживяване на детето в училище – как се чувства, защитено ли е, има ли значим възрастен, към когото да отнесе своите тревоги, умее ли да учи и общува пълноценно.

В нашата работа ще бъдем водени от следните принципи:

- Непрекъснат стремеж към усъвършенстване.
- Споделяне на добри практики.
- Оказване на професионална подкрепа.
- Обмяна на знания, умения и опит за подобряване на училищната среда.
- Идентифициране на истинските проблеми.
- Намиране на решения, съобразени с потребностите на всяко дете.
- Осигуряване на детска закрила и безопасна среда.
- Усъвършенстване на нормативната рамка и гарантиране на ресурсите, за да може да се отговори на нуждите на всяко дете.
- Промяна на практиките и нагласите, за да може всяко дете да има своето място в общообразователното училище.
- Премахване на предразсъдъците и бариерите, които пречат на децата да ходят с желание на училище и да се чувстват добре в класната стая.

Ние ще бъдем истинската движеща сила на промяната.

Приобщаването започва от нас!

Онлайн курс „Запознаване с приобщаващото образование“

Направихме философията на приобщаващото образование по-достъпна и разбираема като пуснахме онлайн курса „Запознаване с приобщаващото образование“. Подходящ е за учители, директори, специалисти, работещи в сферата на образованието, родители и всички други, които се чувстват ангажирани с подобряването на българското образование. Въвеждайки концептуалната рамка на приобщаването и изследвайки базисните принципи на работа в приобщаващ екип и приобщаваща среда, курсът се стреми да представи приобщаването като неделима част от бъдещето на образованието. Курсът разглежда и българския образователен контекст и представя *Модела за изграждане на приобщаваща среда* като потенциален отговор на нуждата от системен подход към приобщаването.

От лансирането му през септември 2016 г. до края на годината е завършен от близо 500 души. Най-голям интерес към курса проявяват учителите, които са половината от всички записани.

Приобщи.се

priobshti.se

През изминалата 2016 *Priobshti.se* затвърди позициите си като предпочитан източник на специализирана информация и ресурси в подкрепа на работата с деца. Сайтът се превърна и в платформа за споделяне на идеи и обмяна на добри практики между учители, родители и специалисти, работещи с деца. За своя опит поканихме да разкажат изявени професионалисти в сферата на детското развитие и ученето, както от България, така и от чужбина.

Според проучване, което направихме през есента на 2016 г., *Виртуалният център за приобщаващо образование* е спечелил още верни

Статиите, които екипът ни подготви, бяха четени над **200 000** пъти.

За последната година посетителите на сайта са над **130 000**, от тях 56% са учители, 24% са специалисти и 14% – родители.

последователи, които редовно четат и споделят текстовете. 61% от анкетираниите потребители са използвали в практиката си информация и практически идеи, които са намерили на сайта. 17% от посетителите използват сайта от самото му стартиране през ноември 2014 г. 63,5 % от посетителите се връщат отново на сайта.

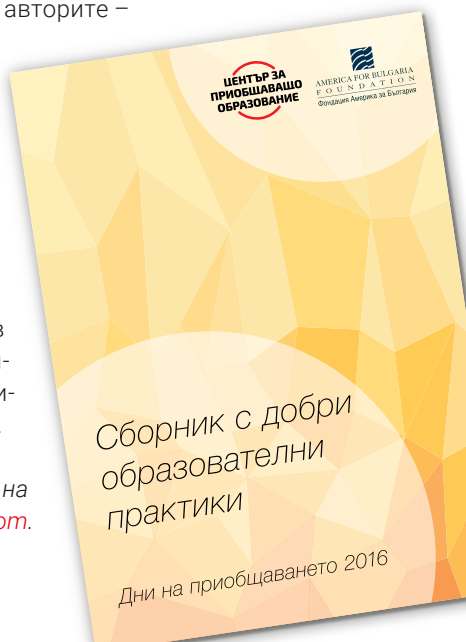
66% смятат, че информацията, която получават от сайта ги прави по-уверени в работата им като учители/специалисти или в ролята им на родители.

На въпроса „Какво Ви допада най-много на сайта?“ отговорите могат да бъдат обобщени по следния начин: „статииите“, „информацията“, „практическата насоченост“, „споделянето на добри практики“, „актуалността на темите/запознаването с новости“, „разнообразните идеи и теми“, „практичните идеи за работа с деца в училище или вкъщи“, „достъпният език на статиите“, „работата за промяна на нагласите“ и т. н.

С влизането в сила на новия Закон за предучилищното и училищно образование, с цел да подкрепим читателите си в разчитането на нормативната уредба, добавихме още една нова рубрика – „За реформата“.

В края на месец ноември 2016 г. Приобщи.се отпразнува своя втори рожден ден. Център за приобщаващо образование организира неформално събитие, на което присъстваха читатели и съмишленици. На него бе представен и Сборник с добри образователни практики, а специални гости бяха авторите – учители и специалисти, работещи с деца от цялата страна. Всички 33 статии в Сборника са реални практики, осъществени успешно от учители, ресурсни учители, логопеди и психолози, като голяма част от тях са реализирани в екипи съвместно с други колеги, с родителите и училищното ръководство. Практиките бяха споделени с екипа на Център за приобщаващо образование в рамките на кампанията „Дни на приобщаването 2016“ и чрез събирането им в Сборника се надяваме да вдъхновим и други учители и специалисти да прилагат практики, формирайки атмосфера на приемане и разбирателство.

Сборникът е достъпен в електронен вариант на priobshti.se, cie.bg и slanchnica.com.

Фондонабираща кампания „Жирафчето Живко и приятели помагат на деца със затруднения в ученето, прекарвали първите години от живота си в институции“

Историята на **Живко**, който се чувства различен и самотен, но благодарение именно на своята „различност“ се сприятелява с други уникални животинчета, е история за позитивната страна на различието, приятелството и приобщаването.

Автор на книгата е *Яна Казакова*, която подкрепя каузата на приобщаващото образование и се свързва с екипа на *Център за приобщаващо образование* преди 6 години. Така се роди идеята за фондонабиращата кампания – чрез продажбата на книжката да бъдат събрани средства за подкрепа от логопед и психолог на осиновени или настанени в приемна грижа деца със затруднения в ученето.

За нас от екипа на *Център за приобщаващо образование* е много важно да осигурим качествена и дългосрочна подкрепа на децата – ранното диагностициране на обучителни трудности и предприемането на стъпки за тяхното преодоляване са ключови за осигуряването на добър старт на децата и тяхното бъдещо лично и професионално развитие.

100% от приходите, събрани от продажбата на тази книжка са дарение и са предназначени за терапевтична работа с децата.

Книгата може да бъде закупена от онлайн магазин „Слънчица“, офиса на *Център за приобщаващо образование* и при нашите партньори, на които сърдечно благодарим за безвъзмездната подкрепа: Книжарници *Ciela*, Книжарници „ФЮТ“, Книжарница „Бард“, +Това, *COCORICO cafe-boutique*, *Biocafetto*, *TITI arttware & craftities*, Детска къща „Приказка без край“, Магазин „Лайка“, Магазин *Зоя.бг*, *МУЗЕЙКО*.

Предколедно нашето жирафче получи страхотна подкрепа и нови приятели. На иновативната платформа за даряване с криптовалути на *Фондация „Битхоуп“* беше събрана сумата от 1 283 лв.

Благодарим на *BitHope.org* и всички включили се в подкрепа на нашата дарителска кампания с биткойни.

Така от
своето начало
през 2010 г. до края
на 2016 г. кампанията е
осигурила подкрепа на
общо 19 деца, провели
са 904 консултации
и са набрани
22 043 лв.

Слънчевата къща

„Слънчевата къща“ е нашият учебно-консултативен център и всъщност не е истинска къща, а обособено цветно и уютно пространство, предназначено за психологична и логопедична работа с деца от 3 до 18 години.

Много и различни поводи, свързани с развитието на децата могат да подтикнат родителите да потърсят повече информация, подкрепа или съвет от специалист.

- Затруднения в проговарянето, нарушения в плавността на речта, граматически неправилния строеж на изречението, неправилна артикулация, затруднения с грубата и/или фината моторика, богатството на изказа.

- Промени в настроението, нарушения на съня и храненето, кошмари и страхове, агресивни/автоагресивни прояви, трудности в адаптацията.

- Обучителните трудности, които може да среща детето, са друг повод, при който родителите се обръщат за помощ. Те могат да бъдат централен симптом на дадено разстройство, свързано с развитието на училищните умения и способността за учене, но също така могат да бъдат и израз на емоционални конфликти и подлежаща тревожност и да се превърнат в причина за редица поведенчески проблеми вкъщи и в училище.

Спрямо конкретния случай и индивидуалните потребности на всяко дете, може да става дума за необходимост от единична консултация или по-продължителна терапевтична работа. В случай, че не можем да съдействаме и е необходима намесата на специалист, с какъвто Центърът не разполага, се стараем да бъдем полезни на родителите с информация и насока за действие.

Повече информация за професионалната квалификация и практика на специалистите, с които работим, можете да намерите на cie.bg, *Слънчевата Къща*, или като прекрочите прага ѝ ... :)

През 2016 г.
в *Слънчевата
къща* са реализирани близо 50
консултации.

ДЕЦАТА В ГОЛЕМИЯ СВЯТ

Глобалното и приобщаващото образование са двете страни на една и съща монета.

От една страна се фокусираме върху детето – да го подкрепим и развием неговия потенциал. От друга – учим детето как то, неговите решения и действия се отразяват на целия свят и на всички други в него. Вдъхновяващо е, защото повечето млади хора, с които ни се случва да работим, са любопитни и отговорни личности.

„Един за всички, всички за един – разработване и прилагане на методология на позитивните ролеви модели срещу дискриминацията в училище“

Създадохме и приложихме иновативна методология за работа с деца, използваща позитивни ролеви модели, за да ги подтикнем към подобряване на приемането и сътрудничеството между всички ученици без значение от етнически, културен и социален произход и пол. Методологията бе изпробвана с ученици от пети и шести клас от СУ „Св. св. Кирил и Методий“ в гр. Сливница и бе издадена в наръчник „Един за всички – всички за един“.

През февруари и март наръчникът беше представен пред учители от три града в страната – Благоевград, Враца и Стара Загора. В заключение бе организиран и открит урок в софийското 22 СУ „Георги С. Раковски“.

Дейностите се осъществиха по проект „Един за всички, всички за един“ (2015-2016), финансиран от Програмата за подкрепа на НПО в България по финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство.

Наръчникът е достъпен в електронен вариант на: cie.bg в раздел „Ресурси“.

Зелени идеи за туризма в Европа

Продължаваме да развиваме „Зелени идеи за туризма в Европа“

в сътрудничество с *Ecosystem Europe* (България), видинската професионална гимназия по туризъм „Михалаки Георгиев“, *Stockholm Environment Institute – Tallinn* (Естония) и *Context Learning* (Финландия). Създаваме интерактивен инструмент за обучение на ученици от професионалните гимназии по туризъм, който да развива уменията им да мислят за туризма устойчиво и креативно.

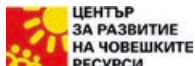

През изминалата година проучихме подготовката на учениците от професионалните училища по туризъм и инструментите, с които преподавателите разполагат; описахме най-добрите практики, използвани в устойчивото управление на туризма, както и действителни примери от туристически предприятия, въвели цялостна политика на социално и екологично отговорно управление. Подготвихме допълнително съдържание: списък със *Зелени марки*, сертифициращи изделия и услуги за и от туристическия бранш;

библиотека със статии, свързани с устойчивото развитие; упражнение-симулация, показващо влиянието на различни практики върху функционирането на хипотетичен хотел.

Домакини на третата международна среща на работния екип бяха партньорите от Естония – *Stockholm Environment Institute Tallinn*. В град Върю се запознахме с екологично отговорни туристически обекти като *Енергийната пътека* в Руге и хостел *Looming* в Тарту.

През 2017 преподаватели и обучаващи от сферата на образованието по туризъм ще се запознаят с инструмента и как да го използват в работата си с учениците. На специални събития инструментът ще бъде представен и пред по-широка публика от бранша.

Този проект е финансиран с подкрепата на Европейската комисия. Това съобщение отразява само личните виждания на автора и от Комисията не може да бъде търсена отговорност за използването на съдържащата се в нея информация.

„Най-големият урок на света“

През август и септември 2016 г. експерти от екипа ни взеха участие в разработване и адаптиране на серия от теми, свързани с глобалните цели за устойчиво развитие на ООН. Усилията са част от инициативата на УНИЦЕФ България да направи достъпни на български темите от поредицата „Най-големият урок в света“ и да предостави на учители и обучаващи възможност да използват материали, засягащи най-важните за устойчивото развитие на света теми, подготвени специално за българския контекст.

Годишна конференция „Глобално образование“

Над 80 учители, директори и специалисти се събраха, за да обменят опит, знание и добри практики на Петата годишна национална конференция за глобално образование, организирана от групата по глобално образование към Българската платформа за международно развитие, част от която е и Център за приобщаващо образование.

Официални гости по време на откриването бяха Юрий Щерк, директор в дирекция „ООН и сътрудничество за развитие“ в Министерство на външните работи, Михаил Околийски, управляващ националния офис на Световната здравна организация в България, Коста Костов, главен експерт в дирекция „Квалификация и кариерно развитие“ в Министерство на образованието и науката.

Като съорганизатори участвахме активно в обсъждането на възможностите и трудностите, свързани с пълноценното и успешно прилагане на Държавния образователен стандарт (ДОС) по Гражданско, здравно, интеркултурно и екологично образование (ГЗИЕО) през призмата на ключовите страни в процеса – управля-

ващи, директори, учители и други образователни експерти, ученици. През втория ден от конференцията, представихме иновативни и ефективни методи за преподаване и проведохме работни ателиета за учители, предлагащи творчески идеи и подпомагащи формирането на практически умения.

ДЕЦАТА СИГУРНИ И ЗАЩИТЕНИ

Сигурността на децата винаги е била една от най-значимите каузи на Център за приобщаващо образование. Като

продължение на десетгодишната работа на британския фонд Save the Children в България и нашия регион (1997-2007), екипът на Центъра продължава да налага принципите на детска закрила с убеждението, че всяко дете трябва да расте здраво в безопасна среда.

Закрилата на детето и по-конкретно вътрешно-организационните мерки за закрила, освен важна част от приобщаващото образование, са световен приоритет на организациите, работещи с деца, към които сме особено чувствителни. Все повече институции и организации са отдадени на каузата да спазват ефективно *Конвенцията за правата на детето*, като развиват и прилагат добри политики за закрила на детето, изискват от институциите да поемат ангажименти да откриват и предотвратяват случаи на нарушение на правата, както и да се грижат за закрилата на децата, чиито права са били нарушени.

Център за приобщаващо образование е пълноправен член и регионален център за Източна Европа на *Keeping Children Safe (KCS)*. Това означава, че ние прилагаме същите принципи и стандарти, които *KCS* защитава на международно ниво. Подкрепяме неправителствени организации, насочени към нас от *KCS*, за да ги подпомогнем и супервизираме в процеса по въвеждането на техните политики за вътрешноорганизационна закрила на детето.

Keeping
Children
Safe

През 2016 г., в ролята си на регионален център на KCS, мониторирахме и подкрепихме финансираните от Фондация „Оук“ неправителствени организации, които бяха насочени от KCS към Центъра с цел да одитира, развие и гарантира прилагането на вътрешноорганизационните политики за закрила на детето чрез регионален обучителен семинар и техническа онлайн подкрепа.

Наш експерт по детска закрила беше обучаващ на регионално обучение по вътрешноорганизационни разследвания за SOS Детски селища. Проведохме два семинара по вътрешни разследвания и вътрешноорганизационна детска закрила за екипа на холандската организация War Child Holland.

В ролята си на регионален център на KCS се включихме в работна група към парламента на РБ България през май и юни 2016 г. и насочихме общественото внимание към нуждата от мерки по детска закрила в училищната система, както и към прилагането на стандартите за закрила на KCS.

През първата фаза на програма „Едно училище за всички“ над 30 от участващите учители работиха в училищни групи по детска закрила, които развиваха и прилагиха политики и процедури за вътрешна закрила на детето в училище. Училищните групи бяха окуражавани да ползват Инструмента за самооценка, разработен от Центъра в началото на годината, част от който е вдъхновен от самооценъчния инструмент на KCS.

Всяко училище сформира своя група по детска закрила, като в тези групи участват между 5 и 10 учители. Основната им цел е да следят изпълнението на задачите от плана за действие по приложение на процедурите и политиката за закрила на детето.

Експертизата на Център за приобщаващо образование в тази сфера става все по-задълбочена и разпознаваема от по-широката общност. Като регионален център на KCS за Източна Европа, през 2016 г. Центърът имаше значими възможности да представи и приложи това познание.

Обучения

Щастливи сме, че през 2016 г. обученията ни достигнаха до още по-разнообразни групи специалисти, които работят или имат контакт с деца – директори и общообразователни учители в училища и детски градини, ресурсни учители, психолози, представители на бизнеса и НПО сектора, както и до родители.

В стремежа си да гарантираме качеството и устойчивостта на предлаганите от организацията обучения, преминахме процес по разработване, внедряване и сертифициране на система за управление на качеството, съответстваща с изискванията на стандарт БДС EN ISO 9001:2015. С въвеждането на системата, Център за приобщаващо образование работи за поддържане на нивото и непрекъснато усъвършенстване на предлаганите услуги.

С влизането в сила на новия Закон за предучилищното и училищното образование беше създаден Информационен регистър на одобрените програми за повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти, който представя програми за обучение, одобрени от Министерството на образованието и науката, носещи кредити на преминалите ги педагогически специалисти. Основната част от обучителните семинари, които предлагаме са вече одобрени и представени в Информационния регистър.

През 2016 г. привлякохме нови партньори в работата си и с тяхна помощ организирахме два семинара с чуждестранни лектори. През месец декември се проведеха „Неформално професионално развитие за общаващия учител“ – едnodневен уъркшоп за учители и директори с *Ерин Макрайт* – американски педагог и специалист в изграждането на стратегии за професионално развитие на учители и „Множествени увреждания: потенциал и възможности“ – обучение на международния гост-лектор *Жоао Диас*, директор „Рехабилитационни услуги“ в португалската неправителствена организация *ARCIL* и логопед в *Център за ресурси за общаващо образование*, Португалия.

Като признат носител на експертиза по детска закрива, *Център за общаващо образование* бе поканен да разработи обучителен модул и проведе обученията за обучаващи по темата. Обучените от нас специалисти от НПО сектора ще работят за насърчаване и подкрепа на редица учили-

ща в цялата страна в изготвянето и изпълнението на техни политики и процедури по детска закрила.

В ролята си на професионалисти или родители, намиращи се в непрекъснат контакт с деца, имаме непрестанна нужда от допълнителни знания и умения, за да разбираме децата, да умеем да ги подкрепяме в техните мечти и развитие и да се чувстваме добре заедно. Ето защо през изминалата година подготвихме и реализирахме нови обучения, свързани с методика за запознаване на деца в прогимназиална възраст с професионалния път и живот на професионалисти от различни сфери. Надяваме се, че това наше начинание също ще завърши успешно и ще се превърне в утвърдена наша практика и експертиза!

Обученията, които Център за приобщаващо образование провежда:

- Процес на самооценяване и планиране на приоритети на училището с Инструмент за анализ на училищната среда.
- Ролята на училищното управление в процеса на изграждане на приобщаваща училищна среда. Основи на ефективното училищно управление.
- Холистична оценка на ученика. Превенция на обучителни трудности и ранно оценяване на риска от тях.
- Базов обучителен семинар по разработване на политика и процедури за закрила на детето в училище.
- „Детското участие е важно“ – обучителен семинар за учители, възпитатели и педагогически съветници.
- Детско участие – уъркшопи и семинари за деца.
- Подходи за справяне с проблемното поведение на деца с агресивни прояви в начален и прогимназиален етап.
- Глобалното гражданско образование в гражданското, здравното, интеркултурното и екологичното образование.
- Глобални предизвикателства – обучение за деца.

Медиация

През 2016 си поставихме още една важна цел – да развием и предложим на своите партньори училищната медиация като най-разумен, щадящ и бърз метод за решаване на конфликти, възникнали в училищна среда.

Често се обръщат към екипа ни с молба да помогнем във връзка с различни конфликтни ситуации в училище. Това обикновено се случва, когато са изчерпани вътрешните ресурси за справяне и има очакване някой с магическа пръчка да се намеси и подобри нещата. Медиацията не е магическа пръчка, но е възможност страните да проявят отговорност и добронамереност една към друга и да израснат в отношенията си през решаването на една трудна ситуация.

Училищната медиация подпомага решаването на конфликти, възникнали в училищна среда, с помощта на училищен медиатор. Той помага на страните да проведат фокусиран разговор и да постигнат договореност, която удовлетворява всяка от страните както поотделно, така и заедно.

Какво правим?

- Медиация по случай. Продължителните конфликти водят до натрупване на все повече негативни ситуации и чувства и за страните става много трудно дори да поискат да търсят общо решение. Не отлагайте, действайте!
- Тренинг обучение „медиация между равни“ за ученици. Обучението подготвя ученици да бъдат посредници в конфликт между свои съученици.
- Тренинг обучение за педагогически и непедагогически персонал. Развива умения и стратегии за водене на конструктивен диалог и разрешаване на конфликти. Превенция от насилие. Реакция при агресивни поведения.

Със своя онлайн магазин „Слънчица“ продължаваме своята мисия да предлагаме пособия в помощ на ученето и терапевтични кукли в подкрепа на ученици и деца.

Расте интересът и към книгите, които се предлагат на сайта, като през изминалата година най-търсени бяха книгите „Защо все аз? Терапевтични приказки за деца и родители“ на авторите Милена Манова и Цвета Мишева-Алексова и „Дислексия“ с автор Иън Смайт.

Емоционалните карти са друга любима игра на посетителите на сайта. Картите са предназначени за развитие на емоционалната интелигентност на децата. Те могат да се използват от родители и деца, учители и психолози за игра, обучение и диагностика.

Разширихме и безплатните ресурси – сборници и брошури, които предлагаме на сайта.

През новата година „Слънчица“ ще разшири набора от предлагани материали и помагала, не пропускайте да проверявате за нови продукти!

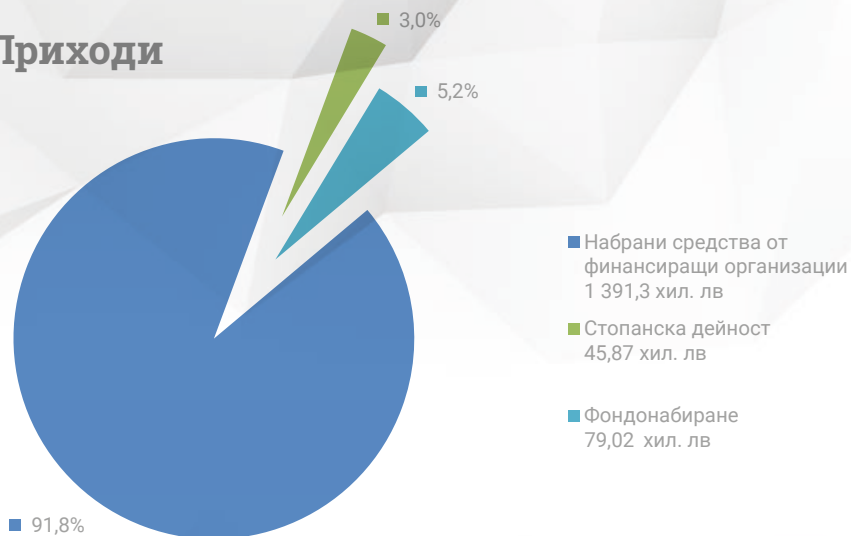

10% от стойността на всяка покупка, която направите, ще бъдат дарени на Фонд в подкрепа на деца със специални образователни потребности към Център за приобщаващо образование. Фондът финансира публикации, събития, семинари и индивидуални консултации със специалисти, които помагат на децата да постигнат успехи и да живеят щастливо.

Финанси

Приходи

Разходи

БЛАГОДАРИМ ВИ ЗА ПОДКРЕПАТА!

Във връзка с десетгодишнината на ЦПО зададохме два въпроса, които да ни дадат представа за приноса на организацията, според учителите, специалистите, директорите на училища. Ето какво ни отговорихте:

Кой е най-сериозният принос на ЦПО?

- „Дава стимул на учителите в работата им със СОП.“
- „Събира на едно място представители на държавата, педагози, други специалисти и родители. Всички може да си взаимодействат.“
- „Промени мирогледа на учители и родители за приобщаващото образование.“
- „Разработването и внедряването на модел за ПО като практика.“
- „Приобщаването на все по-голям брой учители, родители, институции към идеите и целите на приобщаващото образование.“
- „Създаване на общност и култура за живот в общност.“
- „Конференцията; он-лайн обучението; съвместната работа с учители, родители и училища.“
- „Помогнаха на 5 училища в България да разработят българският модел на приобщаващо образование.“
- „Материалите, които откривам са ми изключително полезни в работата ми и помагат при преодоляване на проблеми през годините.“
- „Накара ни да мислим по нов начин.“

Какво още може да направи ЦПО?

- „Да обхване всички детски градини, предучилищни групи и училища.“
- „Да продължи със същия ентузиазъм да подпомага учителите в изпълнението на мисията им – образование и възпитание в 21-ви век.“
- „Според мен да бъде еднаква помощта за деца със СОП в държавни и частни у-ща. Те са еднакво в нужда без значение къде са записани.“
- „Да разберат че го има, защото вече 2 години обяснявам какви хора съм срещнала във ваше лице – всеки е изненадан, че не е попаднал на вас.“
- „Да не допуска инвазията на бюрокрацията да оспори идеята и утвърждаването на приобщаващото образование у нас.“
- „Все така напред и нагоре!“

**ЦЕНТЪР ЗА
ПРИБШАВАЩО
ОБРАЗОВАНИЕ**

+359 898 500 848

office@cie-bg.eu

www.cie.bg

www.slanchica.com

www.priobshti.se

www.index-priobshtavane.eu

www.imalinasilie.net